

Hemnes kommune

Plan for internkontroll 2023-2024

Hemnes kommune
Skaperglede mellom smal sjø og evig snø

Innhold

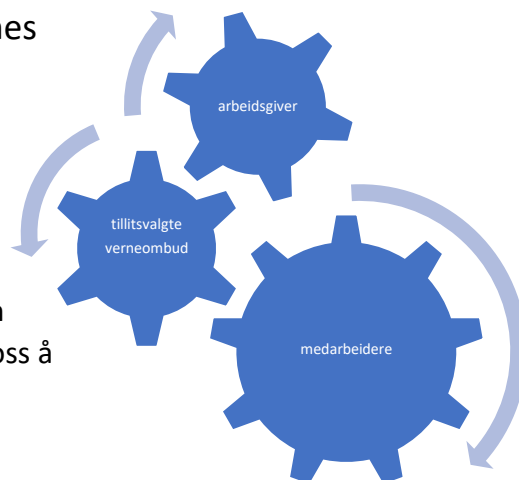
1. Bakgrunn	2
2. Kommunedirektør	2
3. Hvorfor skal vi ha internkontroll	2
4. Hensikten med internkontroll	2
5. Involvering	3
6. Ambisjon	3
7. Internkontrollens virkeområde	3
7.1 Sektorovergripende	3
7.2 Tjenestespesifikke	3
7.3 Støtteprosesser	3
8. Lederansvar	4
9. Status internkontroll i Hemnes	4
9.1 Arbeidstilsynets rapport	4
9.2 Forvaltingsrapport	5
10. Rapportering	6
11. Formalisering – organisering, roller og ansvar	6
12. Veien videre	7
13. Evaluering og korrigering	9

PLAN FOR INTERNKONTROLL 2023-2024

- Veien til systematisk internkontroll i Hemnes kommune

1. Bakgrunn

Kommunesektoren har ansvar for mange tjenester av stor betydning for folks liv. Vi forvalter store ressurser og er avhengige av tillit fra innbyggerne. Internkontrollen er en del av kommunens styring og ledelse. Den hjelper oss å holde orden i eget hus.

2. Kommunedirektør

Kommunedirektør har det overordnede og samlede ansvaret for hele kommunen. Gjennom delegering får ledere på ulike nivåer ansvar for internkontroll på sitt område, men Kommunedirektøren har alltid ansvar for hele organisasjonen.

3. Hvorfor skal vi ha internkontroll

I tillegg til at det er lovpålagt (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-12-06-1127>), kan vi si at god internkontroll er det vi gjør for å sikre at vi gjør det vi skal – på riktig måte. Kommuneloven § 25-1 sier at "kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges". Kommunen gir et minstekrav til hensiktene med internkontroll, og til hva internkontrollen skal ivareta.

Internkontroll er alt vi gjør for å sikre innbyggerne gode tjenester, overholde lover og regler, følge opp vedtak og planer og være opptatt av kommunens omdømme.

Internkontroll er i stor grad sunn fornuft og god praksis satt i system.

KS har utarbeidet en praktisk veileder *Orden i eget hus – Kommunedirektørens internkontroll*:

<https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/lokaldemokrati/internkontroll/Kommunedirektorens-internkontroll-veileder-F41-web.pdf>

4. Hensikten med internkontroll

For å gjøre internkontrollen mer relevant i det daglige, og for å skape helhet og sammenheng med øvrig styring og ledelse av kommunen, så kan vi si at hensiktene med internkontroll er:

- Helhetlig styring og riktig utvikling i kommunen
- Kvalitet og effektivitet i tjenestene

- Godt omdømme og legitimitet
- Etterlevelse av lover og regler

5. Involvering

Suksessfaktorer for å lykkes med forankring og involvering hos medarbeidere handler om to ting: At man har en felles oppfatning om behovet for å styrke internkontrollen og at man har en tydelig kobling til kvalitet og forsvarlighet.

Verneombudet skal delta aktivt i virksomhetens HMS-arbeid. Verneombudet skal også tas med på råd under planlegging og gjennomføring av tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet innenfor eget verneområde. Her hører også etablering, utøvelse og vedlikehold av internkontrollsystemet i virksomheten også med.

6. Ambisjon

Internkontrollen i Hemnes kommune er integrert, og kjennetegnes av at:

- Internkontroll ivaretas i ledelse og styring
- Internkontroll er synlig i planer og årshjul
- Kommunen har en enhetlig rapportering

7. Internkontrollens virkeområde

Kommunen som virksomhet er mangeartet, og risikobildet er sammensatt. En tilnærming til systematisering av arbeidet med internkontroll kan være å dele inn kommunedirektørens ansvarsområde, og derved internkontrollens virkeområde.

7.1 Sektorovergripende

- Virksomhetsstyring
- Felles og overordnede reglement
- Vedlikehold og etterlevelse

7.2 Tjenestespesifikke

- Internkontroll innenfor barnevern, barnehage, helse- og omsorgstjenester, forsyningssektoren, vei- og samferdselsområdet, opplæring, planlegging, bygg og oppmåling og så videre
- Aggregering og rapportering

7.3 Støtteprosesser

- Internkontroll innenfor IKT, anskaffelser, økonomi og personal
- Aggregering og rapportering

8. Lederansvar

Internkontroll er et lederansvar. Det er ikke tilstrekkelig å utarbeide en plan eller en rutine. Leder skal påse at det følger informasjon og oppfølging med, og at disse etterleves. Det er selvfølgelig også den enkelte ansatte ansvar å etterleve vedtatte retningslinjer og rutiner.

9. Status internkontroll i Hemnes

Kommunedirektøren og hele hans ledergruppe samt beredskapsansvarlig deltok i KS' internkontrollnettverk for kommuner I 2016. Det var starten på et forbedringsarbeid der endel sektorovergripende system kom på plass. Kommunen anskaffet Compilo – et kvalitetssystem spesielt tilpasset kommuner. Det har også vært jobbet med tjenestespesifikke system og rutiner, samt støtteprosesser.

Vedlagt oversikt viser at kommunen har gjort mye godt arbeide innenfor internkontrollfeltet, selv om det gjenstår en del vedlikeholdsarbeid.

Det er allikevel slik at det fremdeles ikke jobbes systematisk med internkontroll i organisasjonen. Enhetene har ikke dedikerte personer som jobber med internkontroll, og lederne finner det vanskelig å sette av tid til dette arbeidet.

Etablert? Oppdatert? Etterlevd?	Status Egen- vurdering			Kommentar Hvorfor er vi grønne, gule eller røde?	Oppfølging Hvem, hva, når
Sektorovergripende reglementer		●		Behov for revidering og implementering	HR, ledere og/eller den som har opphavet til dokumentet
Delegering			●	Administrativt reglement mangler jfr. ny organisasjon	Kommunedirektør Kommunalsjef
Risikobasert internkontroll i virksomhetene			●	Store deler av organisasjonen mangler ROS-analyser	Kommunalsjef Enhetsledere
Rutiner og dokumentasjon		●		HMS-planer, tiltaksplaner og oppfølging mangler i store deler av org., men dette er nå på gang	Kommunedirektør Kommunalsjef Enhetsledere
Rapportering			●	Kommunen har ikke et system for rapportering på annet enn økonomi	Kommunedirektør

TABELL 1: ENKEL VURDERING AV HELHETEN I INTERNKONTROLL

9.1 Arbeidstilsynets rapport

I 2021 gjennomførte Arbeidstilsynet tilsyn i alle kommunens hjemmetjenesteavdelinger (Korgen omsorgstjeneste, Hemnesberget omsorgstjeneste og Miljøtjenesten). Dette var et ledd i et varslet landsomfattende tilsyn. Tema for tilsynet var:

- HMS-opplæring
- Ledelse og medvirkning, samarbeid med verneombud og tillitsvalgte

- Systematisk HMS-arbeid: kartlegging, risikovurdering, tiltak, rutiner og avvikshåndtering knyttet til organisatorisk, ergonomisk og psykososialt arbeidsmiljø (bl.a. håndtering av Covid-19)
- Informasjon og opplæring knyttet til relevante risikoforhold
- Bruk av bedriftshelsetjenesten (BHT)

Tilsynet avdekket flere brudd, og rapporten gir kommunen 9 pålegg.

Tre av påleggene handler om arbeidsplasser og arbeidslokaler i hjemmetjenesten som ikke fyller kravene i arbeidsmiljøloven, gjelder arbeidsrom som ikke tilfredsstillende ergonomiske krav, og/eller mangler i hht lovens krav om toalett- og garderobeforhold.

To av påleggene handler om mangler knyttet til bedriftshelsetjenestens arbeid:

- plan for bistand for hver enkelt avdeling
- beskrivelse av hvordan bedriftshelsetjenesten bistår avdelingene i påleggsgjennomføringen

Fire av påleggene handler om system- og organisatoriske mangler som trolig gjelder store deler av kommuneorganisasjonen, f.eks. ikke tilfredsstillende tilgang til og opplæring i internkontrollsystemet, eller manglende risikovurdering på hver enkelt arbeidsplass, knyttet til ansattes fysiske og psykiske helse. Til slutt skal det utarbeides en plan med frister for gjennomføring av tiltak.

Kommunedirektøren har besluttet at forbedringsarbeidet som hjemmetjenesten har gjennomført som en konsekvens av dette tilsynet, skal gjøres i hele kommunen

9.2 Forvaltingsrapport

KomRev NORD har i 2022, på bakgrunn av bestilling fra kontrollutvalget i Hemnes kommune, gjennomført forvaltningsrevisjon med tema sykefravær med utgangspunkt i følgende fem problemstillinger:

1. Oppfyller Hemnes kommune sin plikt til å føre statistikk over sykefraværet?
2. Brukes sykefraværstatistikken i omsorgstjenesten?
3. Oppfyller Hemnes kommune sine forpliktelser til å arbeide med forebygging av sykefravær?
4. Oppfyller Hemnes kommune sine forpliktelser til å arbeide med oppfølging av sykefravær?
5. Har Hemnes kommune rutiner for innkreving og føring av refusjoner fra NAV?

Forvaltningsrevisjonens problemstillinger om forebygging og oppfølging av sykefravær retter seg mot kommunens omsorgstjenester, men har stor overføringsverdi til andre enheter.

Revisjonens anbefalinger:

Hemnes kommune har ikke hatt et dokumentert internkontrollsystem innen HMS i omsorgstjenesten. Det er igangsatt forbedringsarbeid som følge av at Arbeidstilsynet gjennomførte tilsyn og ga pålegg til kommunen. Kommunens dokumenterte arbeid som følge av dette tilsynet har hatt relevans for vurderinger under flere av de utledete revisjonskriteriene for denne forvaltningsrevisjonen. Det er imidlertid ikke et systematisk og dokumentert internkontrollsystem i tråd med internkontrollforskriften.

Revisor anbefaler Hemnes kommune å påse at det i tråd med krav i arbeidsmiljøloven og internkontrollforskriften innføres og utøves internkontroll. Herunder bør kommunen blant annet:

- Med utgangspunkt i resultatene av risikovurderinger som er utført vurdere omfanget av internkontrollen på HMS-området
- Med utgangspunkt i utarbeidede risikovurderinger og vurderinger av omfanget av internkontrollen, utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene
- Påse at ansvar, oppgaver og myndighet innenfor HMS skriftliggjøres
- Utarbeide system for overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt

Revisjonen anbefaler Hemnes kommune også å vurdere å gjennomføre tiltak for å fremme fysisk aktivitet blant arbeidstakerne.

Revisor anbefaler også Hemnes kommune å iverksette tiltak for å sikre at frister for dialogmøter overholdes i alle saker.

Kommunedirektøren har besluttet at anbefalingene fra revisjon tas inn i det videre internkontrollarbeidet i Hemnes kommune.

10. Rapportering

Kommuneloven krever at kommunedirektøren rapporterer til kommunestyret om internkontroll minst én gang i året. Dette er en ny bestemmelse. Kommuneloven sier at det skal være årlig rapport, men det er kommunen selv som bestemmer form og innhold. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Det samme kan gjelde rapportering om internkontroll. Internkontroll er også en naturlig del av kommunes årsrapport. Internrapportering gjennom året, fra avdeling til kommunedirektør, vil være nødvendig for å gi kommunedirektøren fortløpende informasjon om internkontrollarbeidet i organisasjonen.

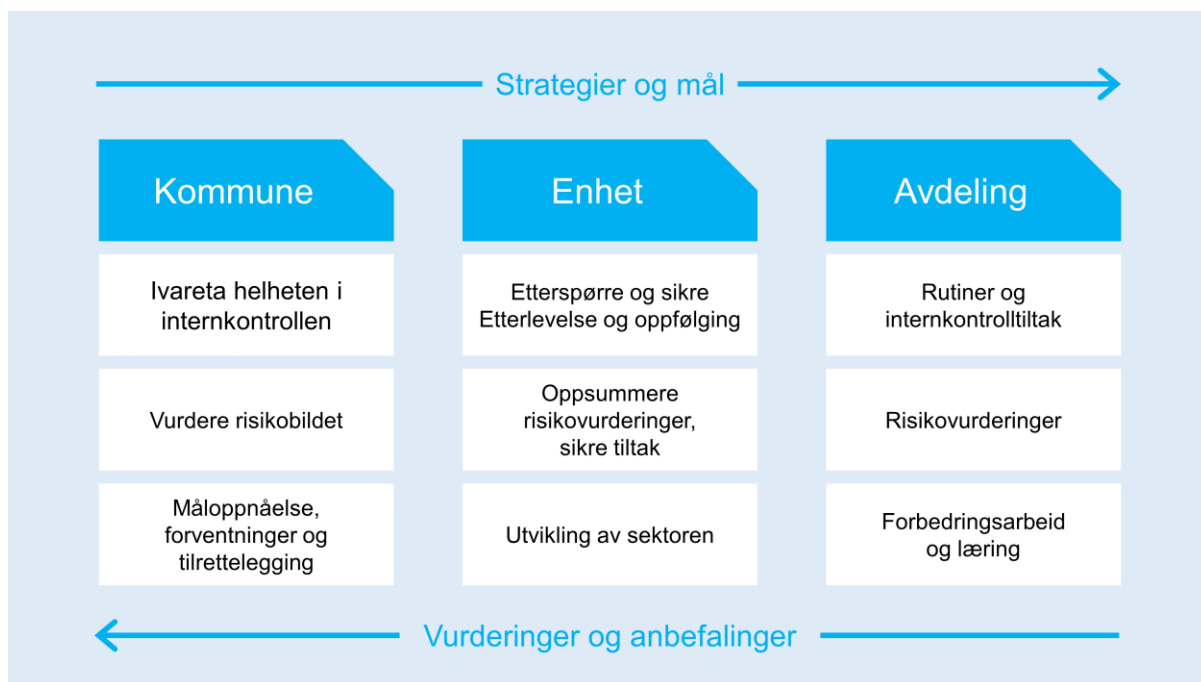
11. Formalisering – organisering, roller og ansvar

Kommunen kan ha stabsfunksjoner som arbeider med internkontroll på overordnet nivå og kan veilede ledere i hele organisasjonen. Slike stabspersoner kan være en god støtte for ledere på ulike nivå, uten at det erstatter det internkontrollansvaret som følger av å være leder.

Eksempelvis kan man ha en sentral ressursperson som bistår ved gjennomføring av risikoanalyser, men dette fritar ikke lederen fra ansvaret for at vurderingene blir utført og fulgt opp.

Internkontrollansvaret og oppgavene vil være ulike avhengig av hvor i organisasjonen man befinner seg, eksempelvis vil oppgavene være ulike mellom en barnehagestyrer og kommunalsjef for oppvekstområdet. For at internkontrollen skal være helhetlig og god så er alle områder og nivå viktige.

Nedenfor viser vi en mulig ansvarsdeling mellom kommunedirektørnivået, etats-/sektornivå og tjenestesteder.

BILDE 1: MULIG ANSVARSFORDELING MELLOM NIVÅENE

12. Veien videre

Tiltak som bidrar til at Hemnes kommune når sine ambisjoner om en integrert og velfungerende internkontroll:

Tiltak	involvering	Ansvar
Ledere og nøkkelpersoner skal gjennomgå opplæring i systematisk internkontroll		Kommunedirektøren
Den nye organisasjonsstrukturen fullføres og implementeres: - Hjemmesiden - Compilo - Alle personal og økonomisystem		Kommunedirektøren Kommunalsjefer Systemansvarlig
Ledelse og styring - Lederavtaler - Ledersamtaler - Lederopplæring	HVO HTV	Kommunedirektøren
Rapportering - Økonomi - HMS (sykefravær, avvik, medarbeidersamtaler, vernerunder m.v.) - Annet?		Kommunedirektøren Kommunalsjefer
Administrativt delegeringsreglement må revideres	HVO HTV	Kommunedirektøren Kommunalsjef

- Delegeringen må videreføres fra kommunalsjef til enhetsleder, fra enhetsleder til avdelingsleder/rektor/styrer		Enhetsleder
Oppfølging politiske vedtak - Utarbeide en rutine som sikrer god oppfølging av politiske vedtak		Kommunedirektøren
Compilo – vedlikehold og revidering		Internkontrollansvarlig og alle ledere
Utarbeide en overordnet HMS-plan med årshjul	HVO HTV	HR-leder
Utarbeide enhetsvise/avdelingsvise HMS-planer med årshjul	VO TV	Kommunalsjefer Enhetsledere Avdelingsledere Rektorer Barnehagestyrere
Opplæring til ledere og nøkkelpersoner i å gjøre risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS)		Internkontrollansvarlig
Kartlegge trusler og farer – ROS-analyser	VO TV ansatte	Kommunalsjefer Enhetsledere Avdelingsledere Rektorer Barnehagestyrere
Utarbeide enhetsvise/avdelingsvise HMS-tiltaksplaner for å redusere risiko for uhell, skade m.v.	VO TV ansatte	Kommunalsjefer Enhetsledere Avdelingsledere Rektorer Barnehagestyrere
Arbeidsmiljøsamling årlig	HVO, VO HTV	HR-leder
Alle ledere og verneombud skal ha HMS-kurs		HR-leder, BHT
Stillingsbeskrivelser/funksjonsbeskrivelser - Skal vi ha det?	HTV	Kommunedirektør
Medarbeiderundersøkelse gjennomføres hvert 2. år	HTV HVO	HR-leder
Innbygger-/brukerundersøkelse skal settes i system i alle tjenesteområder - Resultatet skal offentliggjøres	Brukerrepresentanter	Kommunalsjef Enhetsleder
Tjenestebeskrivelser		Kommunalsjefer
System for rapportering på tjenesteavvik (ikke HMS)		Kommunalsjefer
Beredskapsplan		Kommunedirektør
Beredskapsøvelser		Beredskapsansvarlig

13. Evaluering og korrigering

HMS-tiltak konkretiseres, prioriteres og tas inn i HMS tiltaksplaner, både på overordnet nivå og enhets-/avdelingsnivå. Her settes frister på tiltakene.

Denne fremdriftsplanen skal evalueres av kommunedirektørens ledergruppe og Hovedverneombudet to ganger årlig.

Evalueringen skal refereres i AMU, som skal kunne komme med innspill og forslag til korrigeringer.